

Za tohle Timmermans chválit nebude. Václav Cílek a drtivý rozbor Green Dealu

- CZ24 News | 24. prosince 2022

EU: Místopředseda Evropské komise a hlavní propagátor zeleného údělu Frans Timmermans chválil české předsednictví, jak pomohlo k prosazení jeho transformačních plánů. Filozof a geolog Václav Cílek se ale obává, že plány evropských úředníků jsou nejen nereálné, ale také že jejich motivace nejsou úplně bohubilé.

V tomto roce jsme se - a nejenom my - ponořili do energetické krize. Elektřina je u nás dokonce nejdražší v Evropě. Není to lehce paradoxní, když uvažíme, že Česko by mohlo - pokud jde o elektrickou energii být úplně soběstačné?

Paradox to do jisté je, protože Česko skutečně vyváží jen o málo méně energie, než kolik spotřebuje. To znamená, že s přihlédnutím k očekávaným úsporným opatřením a všeobecnému šetření, a pokud bychom zastavili export, tak soběstační jsme! Nicméně můj názor je, byť to nemůžu zcela objektivně prokázat, že ty vysoké ceny šponují především firmy, které elektřinu přeprodávají, tedy dealeři nebo zkrátka překupníci. ČR vyrábí poměrně levnou energii, jejíž část z různých objektivních kapacitních či transportních důvodů nemůžeme vyvézt.

Ale za tuto lacinou elektřinu potom ve výsledku platíme evropské ceny. Ta cena energií u nás je přitom pouze částečně daná evropskými energetickými úřady, ale z nikoliv nepodstatné části je rovněž navýšená vinou nejrůznějších zákazů a nařízení, jež jsou domácího původu. Evropský regulační úřad (ERU) je momentálně jedinou organizací, která by měla chránit zájmy zákazníků, ale přitom vidíme, že to je jenom zbožné přání, protože tento úkol ERU prostě neplní.

Kdo se snad bláhově domníval či leckdy i utěšoval tím, že ekonomická a zejména energetická krize vystaví definitivní stopku projektu Evropské unie zvaného Green Deal, ten se zmýlil. Evropská komise, zdá se, nehodlá ze svých plánů couvnout ani o milimetr. Je to rozumné?

Na to se těžko odpovídá. Ta potřeba čistší planety tu skutečně je, ale já mám spíše pocit, že Brusel se v tomto směru neangažuje pouze na základě bohubilých, altruistických motivů, ale je bohužel centrem gigantického lobbingu velkých nadnárodních firem, které hájí své zájmy a EU je pro ně částečně nástrojem k jejich prosazení a realizaci.

Pak jsou tu ale ještě alternativní zdroje energie. Věříte, že slunce, voda nebo vítr mohou nahradit jádro či uhlí nebo plyn?

V žádném případě. Energetická soustava potřebuje základní výrobu a tu zajišťuje optimálně jádro. Potřebuje také regulační prvek, který reprezentují tepelné elektrárny (na uhlí nebo na plyn). A k tomu teprve lze využít alternativní zdroje. V našich podmínkách se rozhodně nedaří využít vodu nebo vítr, naopak velký progres zaznamenala fotovoltaika, která může mít určitou budoucnost.

Green Deal se často vysvětluje tím, že „už jsme s těmi emisemi přece něco udělat museli“. Ale zcela reálně - do jaké míry může evropské snížení emisí skutečně pomoci naší planetě v globálním měřítku?

No, Evropa celá nepředstavuje více než deset procent celkového znečištění planety. To znamená, že

viditelně pomoci světu v podstatě moc nemůžeme. Navíc ta forma Green Dealu je přinejmenším hodně nešťastná. K dekarbonizaci mělo totiž docházet už dávno, ale poněkud snesitelnějším způsobem hlavně pro ekonomiku a rozpočet běžného občana.

Vy říkáte, že elektromobily jsou jeden velký omyl. Ale zároveň hovoříte o tom, že je třeba pracovat na elektromobilitě například v příměstské dopravě. Můžete to rozvést?

Můžeme rozlišit tři kategorie těchto produktů: 1. velké (vlaky), 2. střední (elektromobily) a 3. malé (elektrokola či koloběžky se solárním panelem). Největší problém prakticky všech evropských měst je, jak se dostat z okruhu cca 50 kilometrů do centra. A právě to by měla vyřešit příměstská doprava, elektrovlaky, které vám umožní zanechat auto třeba v Berouně a dostat se v podstatě za chvíli do centra Prahy. Navíc i náklady na ten provoz jsou potom podstatně nižší.

Změňme téma. V lednu nás čeká volba nového českého prezidenta. Dokážete si z té sestavy možných kandidátů na prezidentské křeslo vy osobně někoho vybrat?

Podívejte se, každý kromě Babiše bude lepší než Miloš Zeman. Záleží na tom, co od hlavy státu chceme a očekáváme. Pokud si zvolíme prezidentku, dá se předpokládat, že se na Hradě usídli ten ženský, mateřský prvek a určité charakteristické emoce s tím spojené. Naopak muž a navíc voják, to by byla zvláště v dnešní době jistě dobrá volba, stejně jako v případě Marka Hilšera.

Opět se objevily úvahy o tom, zda volit prezidenta všelidovou přímou volbou nebo se vrátit ke způsobu, jenž zde fungoval dříve. Váš názor?

Přiznám se, že na tohle nějaký vyhraněný názor nemám. Podstatné je pouze to, aby se volba prezidenta povedla – a to vám ani jeden z těch mechanismů není schopen zaručit.

Rok 2022 bude už pro jednu historiky zmiňován jako počátek intenzivního a přímého válečného konfliktu, který na Ukrajině rozpoutalo Rusko. A právě Ruská federace se podle některých názorů rozpadne, což by mělo poměrně zásadní konsekvence pro celý svět a Evropu obzvláště. Měli bychom se na to připravit, je to pravděpodobný scénář?

To ale není téma příštích týdnů či měsíců. Pokud k tomu dojde, může se tak stát ku příkladu za 10 let.

V tomto roce zaznělo mnoho hrozeb stran možných nukleárních ataků, máte v tomto kontextu obavy z jaderné války?

Je minimálně znepokojující, když si uvědomíte, že psychicky labilní jedinec má možnost vyslat planetu na dráhu nukleární apokalypsy. Nicméně ono to naštěstí není tak jednoduché, přece jen existuje určitý řetězec všech, kteří musejí odpálení jaderných raket podepsat – a to je jakási pojistka. Přesto se nebojím, že Vladimir Putin vyšle svůj jaderný arzenál do celého světa. Kdyby k tomu došlo, bude jeho cílem pouze Ukrajina.

Pomáháme Ukrajině, posíláme tam deky či potraviny a na druhé straně spoustu zbraní, které hbitě produkuje náš momentálně výborně prosperující zbrojní průmysl. Platí ta úměra, že o kolik víc pošleme Kyjevu zbraní, střeliva a moderní vojenské technologie, o to dříve bude mír?

Ne, ta přímá úměra tam není, ale berme to tak, že Západ se vyzbrojuje pro svou další existenci a ochranu svých zájmů. A zde se domnívám, že Rusko hraje speciálně pro Američany spíše sekundární úlohu, ta hlavní hrozba přijde podle nich z Číny.

Před rokem jste řekl: „Já mám jedno trvalé přání a to je, aby zůstal zachován tmel společnosti, aby zde zůstal uchován takový ten rozumný klid a smír společnosti, kde problémy sice existují, ale je stále možné si je vyříkat.“ Jeví se vám česká postcovidová společnost, která momentálně čelí přílivu uprchlíků z Ukrajiny, hrozbě rozšíření válečného konfliktu a drahotě - jako smírná, klidná a schopná vše racionálně zpracovat?

Myslím si, že momentálně ne, rozhodně nikoliv vcelku, protože ta prohlubující se krize národ značně polarizuje, takže jsou tu lidé, kteří dávají a darují těm potřebným a pomáhají - a naopak ti, kteří, když to řekneme eufemisticky, mají zcela opačný přístup.

Otočme list, pane Cítku, vnímáte to současné turbulentní intermezzo (Covid, válka) jako určitý přelom v dějinách?

Víte, [jak nám ukazuje historie, lidé nedokážou žít dlouhou dobu v blahobytu](#) a nyní jsme na tom materiálně tak, že i kdyby bylo o dost hůř, tak se dostaneme, dejme tomu, na úroveň roku 1960. A to byla doba, kdy mnoho lidí dokázalo žít vcelku pěkné a plné životy.

Dobrá, takže nás tedy čeká krize na všech frontách?

Čeká nás, troufnu si říct, deset opravdu krušných let. V současné době můžeme být dokonce [na prahu rodící](#) se radikální transformace společnosti. Případná potravinová krize nás k této alternativě zase přiblíží.

Cesta k té skromnější společnosti tedy podle vás povede přes sociální kataklyzma?

Já se domnívám, že to bude jistý sociální výbuch, ale strach z toho nemám. Nyní jsme v progresivním růstovém stadiu, kdy se vytváří nový typ společnosti. A ne každá generace má štěstí být u takového velkého mentálního, civilizačního zlomu.

AUTOR: Václav Cílek

ZDROJ: PL